

معرف است که تقریباً قریب با تمام است که دوسه فقره کوچک او باقی است و بودجه وزارت خارجه است که شروع بمذاکره آن در کمیسیون بودجه شده است و یکی هم بودجه وزارت فوائد عامه است که بمجلس آمده است و هنوز تطبیع و توزیع نشده است و کمیسیون بودجه فرستاده نشده است وزیر مالیه اظهار کردند که بودجه وزارت جنگ و پست و تلگراف هم حاضر است و بمجلس تقدیم خواهد شد نمیدانم خدمت آقای رئیس تقدیم شده است یا خیر؟ ولی عمده نظر کدر واقع اساس بودجه ها است بودجه وزارت مالیه و بودجه وزارت داخله است که تا بحال باقی مانده و بواسطه این بوده است که وزیر مالیه اشکالاتی نسبت به بودجه وزارت مالیه در نظر داشتند و عقیده شان این بود که باید دقت شود و بعد از مذاکره فرستاده شود مخصوصاً بملاحظه تشکیلات مالیه که میخواهند شروع نمایند اشکالات خودشان را اظهار مینمودند مهذا کمیسیون قانع نشد و فردا هم جلسه تشکیل خواهد شد و شاید در جلسه فردا مذاکره در آن خصرص هم ختم شود که زودتر بودجه وزارت مالیه را پیشنهاد مجلس کنند نسبت به بودجه وزارت داخله هم اگرچه در مجلس موافق پیشنهاد خود بنده رای داده شد که کمیسیون حق داشته باشد در وزارتخانه ها برای تهیه بودجه ها حاضر شود ولی کمیسیون سعی میکرد در اینکه رفتن بوزارتخانه را حتی الامکان موقوف کند و خود مجلس این کار پیش برود ولی امروز از ناچاری اعضاء کمیسیون خدمت رئیس الوزرا رفتند و در خصوص بودجه وزارت داخله مفصلاً مذاکره شد و بعد از مذاکره معلوم شد که بودجه وزارت داخله هم تهیه شده است ولی چون آقای رئیس الوزرا سمت وزارت داخله را دارند قرار شده است خودشان هم در آن بودجه يك مذاکره بفرمایند بنا براین بودجه وزارت داخله را از معاون خودشان گرفته اند که هرچه زودتر نظریات خودشان را بفرمایند و بفرستند و گمان میکنم با این عملیاتی که شروع شده است بودجه این دو وزارتخانه هم پس از چند روزی بمجلس بیاید فرضاً هم موافقی پیش نیاید کمیسیون حاضر است و راپورت آنرا تقدیم مجلس خواهد کرد .

حاج سعید رضا - بنده دو سؤال داشتم یکی از آقای وزیر مالیه که جواب داده شد یکی دیگر از آقای وزیر داخله و میخواستم بدانم در امر نان چه اقدامی فرموده اند چون امسال یک قدری گندم کم است و ممکن است در زمستان دچار اشکالات و محظورات بشویم و باز مردم بیچاره درب دکان نانوا برای گرفتن نان التماس کنند ترتیبات آتیه چه شکل پیش خواهد آمد بنده میخواستم اقدامات آنها را بدانم که از این محظورات امسال آسوده خواهیم شد یا خیر؟ و طوری نشود که مردم از سختی بوزارتخانه پنهانده شوند .

رئیس - آقایان را مسبوق مینمایم کمیسیون هایی که بنا بود معین شوند معین شده اند حالا باید آقایان تشریف ببرند و هیئت رئیسه کمیسیونها را معین کنند و قرار جلسات کمیسیونها را بدهند دستور روز سه شنبه هم بقیه قانون سرباز گیری خواهد بود (مجلس ۳ ربع ساعت از شب گذشته ختم شد)

جلسه ۷۳

صورت مشروح مجلس روز پنجشنبه چهارم شهر ذیحجه ۱۳۲۷

مجلس یکساعت و نیم قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز سه شنبه دوم قرائت شد .

غائبین با اجازه - آقایان شریعتمدار - حاج عز الممالک - نظام السلطان - آقا شیخ رضاده خوارقانی نجفقلی میرزا - صدر الملک .

غائبین بدون اجازه - آقایان ملک الشعراء محمد هاشم میرزا - سردار معتمد .

رئیس - در صورت مجلس آقایان ملاحظاتی دارند یا خیر (ملاحظاتی نبود) ایرادی نیست صورت مجلس تصویب شد - یک فقره قانون آقای وزیر مالیه راجع باسامی یانزده نفر که مطابق قانون تشکیلات مالیه باید از آن عده پنج نفر برای عضویت کمیسیون تطبیق حوالجات انتخاب شود فرستاده اند لایحه مزبور طبع و توزیع شده است اگر موافقتی باشد برای جلسه آتیه جزو دستور گذارده شود (گفتند صحیح است) دستور امروز بقیه شور اول قانون قشون گریست از ماده دهم .

(ماده دهم بقرار ذیل قرائت شد)

ماده دهم - در صورت خرابی و عدم استمداد یکی از مجلهای قشون شده که خرابی و عدم استمداد آنرا وزارت مالیه نیز تصدیق نموده باشد وزارت جنگ میتواند محل مزبور را از دادن کلیه یا قسمتی از عده بنبیجه معاف نموده از مجلهای مربوط همان حوزه که استمداد داشته باشد عوض بگیرد

حاج شیخ اسدالله - همچنانکه در معافیت نظر وزارت مالیه را در این امر دخالت داده اند و صحیح هم هست و باید وزارت مالیه نظرش در این امر دخالت داشته باشد همچنین لیاقت آن محل هائیرا هم که میخواهند بر آنها تحمیل بکنند باید وزارت مالیه تصدیق کند و در آن نظر داشته باشد و در صورتیکه از لیاقت و استمداد هر محل نسبت با استمداد مالیات یا بنیجه آن وزارت مالیه بهتر است سبقت هیچ سزاوار نیست نظر وزارت مالیه را در این مورد سلب کنیم و بکلی اختیار را بوزارت جنگ واگذار کنیم

سردار سعید مخبر - چنانچه یکی دو مرتبه در اینجا توضیح داده شد نظر وزارت مالیه را که ما در سرباز گیری دخالت دادیم بملاحظه این بود که سرباز بنیجه از روی مبلغ معین مالیاتی گرفته میشود و بنده هم نمیدانم در این جمله که نوشته شده است (و عدم استمداد آنرا وزارت مالیه نیز تصدیق نموده باشد) و جمله اخیر هم عطف بر این جمله است از کجا معلوم میشود که وزارت مالیه حق ندارد در گرفتن سرباز دخالت داشته باشد این ماده این مطلب را رد نکرده .

آقا سعید فاضل - بنده از این تفکیک خیلی تعجب دارم کدر این ماده نظر وزارت مالیه در باب معافیت ملحوظ شده است ولی در باب تحمیل بر جاهائیکه استمداد دادن سرباز را دارند ابتدا این مسئله مراعات نشده است و این تحمیل را فقط بنظر وزارت جنگ موقوف کرده است بنده جداً عرض میکنم باید هم در معافیت و هم در تحمیل بر جاهائیکه استمداد بنیجه

سربازی دارند نظر وزارت مالیه ملحوظ شود .
مخبر - در این ماده هیچ همچو چیزی نیست یعنی نظر وزارت مالیه را در گرفتن سرباز سلب نکرده است عرض کردم این جمله عطف بآن جمله اولی است یعنی وزارت جنگ می تواند بعضی مجلهها را از دادن سرباز با نظر وزارت مالیه معاف کند و همین طور بر بعضی مجلهها تحمیل کند و باز بنظر وزارت مالیه سرباز بگیرد .

حاج شیخ اسدالله - بنده تصور می کنم خود آقای مخبر تصدیق داشته باشند که نظر وزارت مالیه در اینجا هم باید ملحوظ شود پس بنا بر این بنده عقیده ام این است که ماده یک قدری واضح تر نوشته شود تا رفع اشکال بشود و يك پیشنهادیم بنده میکنم که باین ماده ملحق شود که باید مجلهای که سرباز بآن تحمیل میشود و استمداد آنرا وزارت مالیه تصدیق کرده باشد آنوقت مطلب خیلی واضح تر و روشن شده و رفع اشکال میشود .

سردار معظم - بعقیده بنده در اینجا يك اشتباهی می شود و نظر وزارت مالیه در سرباز گیری هیچ مداخلت ندارد و نباید مداخلت داشته باشد مثلاً قرض بفرمائید اگر ما بخواهیم تحمیل يك مالیاتی بکنیم آیا بنظر وزارت فوائد عامه یا وزارت عدلیه مراجعه میکنیم خیر همچو کاری نمیتکنیم پس معلوم است که وزارت جنگ هم مثل سایر وزارت خانه ها باید خودش در سرباز گیری يك اختیاری داشته باشد منتهی در کمیسیون ما بین معافیت و بر قراری سرباز فرق گذاشته شد زیرا آن وقتی که در بر قراری سرباز میشود شاید در معافیت آن نشود و بمبارت دیگر ممکن است يك جهات خصوصی يك مجله را زودتر از دادن سرباز معاف کند باینجهت قسمت معافیت از بر قرار کردن مشکل تر شده است زیرا ممکن بود فقط بوسیله يك مأموری عدم استطاعت محل را تحقیق بکنند آنوقت وزارت جنگ آن محل را از دادن سرباز معاف بدارد در صورتیکه شاید تمام نظر آن مأمور معطوف بعدم استطاعت محل نبود بنا بر این نظر وزارت مالیه را در اینجا ملحوظ داشتیم که وزارت مالیه هم از نقطه نظر مالیاتی و هم از نقطه نظر افراد که راجع بسرباز گیری میشود تفتیش بکنند و تصدیق خرابی آن محل را بنمایند پس در معافیت البته خیلی لازم و مقتضی است که هر دو وزارتخانه تفتیش بکنند و اطلاعات یکدیگر را تکمیل بکنند ولی آن اشکالیکه در معافیت هست در بر قراری نیست تا بگوئیم در این حق مشروع وزارت جنگ بیاید نظر شريك دیگر را هم که وزارت مالیه باشد ملحوظ بداریم .

رئیس - مذاکرات در این ماده کافست پیشنهادی اگر دارید بدهید تارای بگیریم

(پیشنهاد آقای حاج شیخ اسدالله)
(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد میکنم در آخر ماده (۱۰) این نوع اصلاح شود: و نیز استمداد آن محل را وزارت مالیه تصدیق کرده باشد عوض بگیرد
مخبر - این پیشنهاد را قبول میکنیم بکمیسیون ارجاع بفرمائید
رئیس - ارجاع میشود بکمیسیون ماده یازدهم

قرائت میشود

(بمضمون ذیل قرائت شد)

ماده یازدهم - بهر يك از نمرات و دستجاتی قشونی مطابق میزانیکه در بودجه وزارت جنگ تصویب خواهد شد حقوق محلی داده میشود

رئیس - در این ماده مخالفی هست

(اظهاری نشد و ماده (۱۲) بقرار ذیل خوانده شد)

ماده ۱۲ - حقوق محلی افواج و دستجاتیکه حاضر خدمت هستند برای مدتیکه تحت سلاح میباشند از حقوق ایام خدمت آنها کسر خواهد شد

رئیس - در این ماده مخالفی نیست ماده (۱۳) خوانده میشود .

(بمضمون ذیل خوانده شد)

ماده ۱۳ - افراد قشون اعم از حاضر و مرخصی خانه از مالیات سرانه معاف و عوارض از اسب سوار نظام مطالبه نخواهد شد .

رئیس - در اینجهام مخالفی نیست .

(مخالفتی نشد و ماده (۱۴) بتفضیل ذیل خوانده شد)

ماده ۱۴ - خانواری مستمری با تخفیف محلی را موافق معمول سابق مالکین و رعایا و ایالات مطابق دستور وزارت جنگ با آحاد و افراد قشون تأدیبه خواهند کرد .

حاج شیخ اسدالله - اینماده محتاج بیک توضیحی است (یعنی باید آقای مخبر توضیح بدهند)

چون در سابق معمول این بود که صاحبان بنیچه در محل بمنوان خانواری که در واقع يك نان خانه بود که سرباز میدادند و در هر محلی هم این خانواری باختلاف تأدیبه میشد بعضی محلها جنس تنها و بعضی محلها نقد تنها و بعضی محلها هم نقد و هم جنس سرباز

داده میشد و آنهم مستقیماً و بدون دخالت صاحبمنصب خود سرباز متصدی وصول آن وجه بود در بعضی محلها هم صاحبمنصبها تجاوزی میکردند و خود آنها خانوار را از مالکین و ارباب بنیچه میگرفتند و سرباز و تاین میرسانیدند و در بین این عملیات بعضی اجحافات و تعدیات سرباز میکردند ولی اساسش بر این بود که خود سرباز مستقیماً این نان خانه را از صاحبان بنیچه دریافت میکرد حالا اگر مقصودشان این است که

بهمان ترتیب سابق و بهمان اختلاف باقی باشد دیگر وزارت جنگ چه چیز را می خواهد معین میکند که در اینجا مینویسد (مطابق دستور وزارت جنگ با آحاد و افراد قشون تأدیبه خواهند کرد) و اگر میخواهند

حایات این خانواری را به يك روبه و میزان قرار بدهند و بگویند هر سربازی نان خانه و حقوق محلی او مثلاً ده تومان است و باید صاحب بنیچه بدهد این يك نظر نیست که باید در اینجا توضیح داده شود که معلوم شود دستور را که وزارت جنگ معین خواهد کرد چیست .

مخبر - در ایران ترتیب مستمری که رها یا سربازان میداده اند مختلف بوده در بعضی ولایات یکسروار گندم و ه قران بول و در بعضی ولایات دوخوار الی ۱۵۰ من گندم میداده اند مثلاً در آذربایجان جنس معمول نیست نقد میدهند در کمیسیون که این مسئله مطرح شد بعد از مذاکرات زیاد که یکی دوروز

هم وقت کمیسیون را گرفت نتیجه این شد که امروز دولت نمیتواند ترتیبی که در بنیچه بوده است دست بزند یا يك تغییر صورتی بدهد بجهت اینکه هر محلی بآن مقداریکه سرباز خودشان میداده اند عادت کرده اند و سرباز هم قانع بود باین جهت ممکن است يك چندی آن ترتیب را امتداد داد تا وقتی که وزارت جنگ بعضی اطلاعات کامل از بنیچه تحصیل بکند آنوقت یکصورتی یعنی یکمقدارنسبی معین بکند و در تمام بنیچه ها معمول بدارد که از آنقرار رفتار شود و البته تاقرار دادی نشده است تغییری در بنیچه قدیم داده نخواهد شد اما اینکه میفرمائید مقصود از اینکه نوشته شده است (مطابق دستور وزارت جنگ) چیست عرض میکنم مقصود نویسنده این بود که ممکن است وزارت جنگ در رساندن این خانواری سرباز عقیده داشته باشد یکسفر از طرف اداره محاسبات و یکسفر از طرف وزارت جنگ غیر از صاحب منصب فوج حاضر باشد و مستمری با حضور آنها سرباز داده شود یا اینکه بهمان صاحبمنصب واگذار شود که او بگیرد بدهد و اینکه فرمودند صاحبمنصبها مستمری را بگیرند و سربازها نمیدادند اینطور نبوده زیرا در هر جایی که مستمری محلی معمول بود وقتی سر سال میشد سرباز قبض مستمری خود را مینوشت و بامضای صاحبمنصب و رئیس فوج یا گروهان خودش میرسانید پس از آن آن قبض را صاحبمنصب امضاء میکرد و هویت و خدمت آن سرباز را تصدیق مینمود آن قبض را بصاحب بنیچه خودش میداد و مستمریش را از او میگرفت و صاحبمنصب کل یا جزء ابداً دخالت در گرفتن مستمری نمیکردند و حالا هم بهین ترتیب خواهد بود .

رئیس - آقای حاج شیخ حبیب الله هم اصلاحی پیشنهاد کرده اند .

حاج شیخ اسدالله - از توضیح آقای مخبر معلوم شد که نظر وزارت جنگ باین است که در امر خانواری دخالت داشته باشد و با اطلاع صاحبمنصبها از صاحبان بنیچه دریافت و سرباز داده شود بنده هم با این نظر مخالفم زیرا این يك نان خانه است که صاحب بنیچه سرباز میدهد

بنده خودم مبتلای باین درد هستم و صاحب سرباز هستم و سرباز من مستقیم بخود من رجوع میکند و از بابت خانواری قبض مینویسد بمن میدهد و خانواری او را ادا میکنم و هیچ رجوع بصاحب منصب نمی شود و اگر بنا باشد بتوسط صاحب منصب این وجه گرفته شود و سرباز داده شود بنده تصور میکنم يك اسباب زحمتی هم برای سرباز و هم برای صاحبان بنیچه خواهد شد و باید خود سرباز از بابت نان خانه مستقیماً با صاحب بنیچه طرف باشد و صاحب بنیچه که باید یکمقدار معینی جنس یا يك مبتلای معین تقدبان سرباز بدهد اگر در سر خدمت است بخانه او میدهد و رسید میگیرد و اگر در سر خدمت نیست و مرخصی خانه است خود سرباز مستقیماً رجوع بصاحب بنیچه میکند و خانواری خود را میگرد و قبض رسید میدهد اگر باین ترتیب باشد تا دینار آخر بخود سرباز میرسد اما اگر بخواهیم طبقات صاحبمنصبها را در این امر

دخالت بدهیم ده دست که بگذرد در دست آخری که باید بتأمین برسد شاید آن خانواری نصف شده باشد .

مخبر - با آن توضیح که بنده دادم دیگر منتظر نبودم آقا اینطور بفرماید بنده هم عرض کردم خانواری بانظر وزارت جنگ سرباز خواهد رسید یعنی فقط تصدیق هویت و شخصیت این سرباز را باید وزارت جنگ در حاشیه این قبض رسید او بکند و خود سرباز از مالک و صاحب بنیچه بگیرد و اگر اینطور نباشد یعنی تصدیق هویت سرباز را مأمور وزارت جنگ یا صاحب منصب فوج نکند صاحب بنیچه این مستمری را یکی خواهد پرداخت سرباز خودش را از کجا خواهد شناخت که باو بدهد آن وقت هر روز اسباب زحمت خواهد شد بنده هم گمان میکنم این مسئله هیچ لایق گفتگو و مذاکره نباشد بجهت این که تصدیق سربازی سرباز را صاحب منصب میکند تا صاحب بنیچه بداند مستمری خودش را بکی بپردازد و اگر نداند همه روزها اسباب تاجر و گفتگو خواهد شد صاحب بنیچه میگوید بفلان آدم داده ام در صورتیکه رئیس فوج تصدیق هویت و خدمت نکرده است

رئیس - پیشنهاد آقای حاج شیخ حبیب الله قرائت میشود .

(بمضمون ذیل قرائت شد)

بنده پیشنهاد مینمایم که ماده ۱۴ این قسم نوشته شود . خانواری (مستمری) یا تخفیف محلی را موافق معمول سابق مالکین و رعایا و ایالات مطابق دستور وزارت جنگ به آحاد و افراد قشون مستقیماً تأدیبه خواهند نمود .

حاج شیخ حبیب الله - مقصود از این قشون گیری این است که واقماً ما بدانیم قشون داریم

چون یکوقت هست که قشون مجرد اسم است و رسم ندارد یکبار این است که رسم هم دادر چنانچه بر خلاف انتظار در خیلی محلها سرباز حکم هفا را دارد اسمش هست ولی رسمش نیست حتی اگر از صاحب منصب بپرسند چند نفر سرباز داری يك چیزی میگویند ولی در واقع انطور نیست حالا این کلمه که بنده عرض کرده ام مستقیماً تأدیبه شود) از برای این است که هر محلی سرباز خودش را بداند تا این خانواری که رعیت میدهد هباء منتورا نشود مثل اینکه ما از خیلی محلها اطلاع داریم که مبالغ کلی خانواری از آنها دریافت میشود ولی ابداً سرباز وجود ندارد این مقدمه را هم میدانم که بعضی امکنه و جاها هست که آن خانواری را روسا میگیرند و تصرف مینمایند ولی سرباز بهیچوجه نیست آنوقت میگویند چرا سرباز مفنوك است چرا سرباز دزد است معین است سربازیکه مواجب یا خانواری باو نرسد لابد از این است که دزد باشد مفنوك باشد پس اگر ما بخواهیم سرباز داشیه باشیم باید مواجب آنها را مستقیماً بتوسط رعیت بآنها برسانیم

رئیس - آقای حاج شیخ حبیب الله توضیح دارند آقای مخبر پیشنهاد ایشان را قبول میفرمائید یا خیر .

مخبر - خیر قبول نخواهم کرد .

معاون وزارت جنگ - از بیانات نماینده

محترم کمره که اصرار میفرمایند و احتیاط از معاملات صاحبمنصبان یعنی مأمورین وزارت جنگ در

محل میکنند همان احتیاط را هم وزارت جنگ از صاحبان بنیچه میکنند که مبادا بواسطه نفوذیکه میتواند با افراد داشته باشند خانواری سربازان رسانند لهذا این مستمری و خانواری باید بانظردستورالعمل وزارت جنگ در محل سربازان تادیه شود وزارت جنگ وقتیکه معین خواهد کرد کلیه خانوارها برسد دستورالعملهای دیگر هم در این موضوع خواهد داد چون این خانواری تقاضای نیست که مالکین و اربابان بنیچه سرباز میدهند یک چیز است که جزء تعیلات آنها است یعنی جزء تغذیه است که با آن محل داده شده است ممکن است فلان مالک یا فلان صاحب بنیچه بگوید چون سرباز من مرده است من خانوار را نمیدهم اینطور نیست تمام این تعیلات بدولت است و باید بجزانه دولت برسد و اظهار دیگری را هم که نماینده محترم دیگر اظهار کردند وزارت جنگ بکلی رد میکند بجهت اینکه آنچه تا بحال معامله شده و وزارت جنگ مسبوق است این است که از خانواری هرچه سرباز رسیده است رسیده است و آنچه نرسیده است بجزانه دولت رسیده است .

رئیس - چون آقای مخبر قبول نکردند در قابل توجه بودن پیشنهاد آقای حاج شیخ حبیب الله باید رای بگیریم - آقای سردار معظم راجع باین پیشنهاد فرمایشی دارید .

اصلاح جنابالی را هم بخواهند
حاج شیخ اسدالله - خیر مقصود بنده هم همین بود .
رئیس - ماده ۱۵ قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۱۵ - خرج سفر تا باین درموقع حاضر شدن در سرخدمت که موسوم بکمک خرج است کما فی السابق برعهده مالکین و اهالی محل است باین ترتیب که از محل سکونت تا باین تاسمکز اجتماع فوج یا دسته سوار و توپچی که وزارت جنگ تعیین مینماید هر منزلی دو قران بتابین بیاده و توپچی و ۴ قران به سوار تادیه نمایند ولی افواجیکه خانواری ندارند کما فی السابق درموقع حرکت کمک و معاونت معمولاً دریافت مینمایند .
رئیس - در ماده ۱۸ مخالفی هست یا نیست .
میرزا محمد علی بیخان نماینده همدان - بنده توضیح میگویم که کمک و معاونت معمول از چه قرار است .
مخبر - همانطوریکه قبلاً عرض کردم بعضی افواج هستند که هر ساله از یکفرورالی دو خروار و از ۶ تومان الی ده تومان با سبب مستمری و خانواری از صاحبان بنیچه خود میگیرند ولی بعضی افواج هستند که مادامی که در خانه خودشان هستند و سفر نرفته اند از آن بنیچه با آنها هیچ داده نمیشود فقط درموقع حرکت بسمت مأموریت ولو بعد از پنج سال هم باشد وقتیکه سرباز میخواند حرکت کند یک مبلغ معینی از ۲۰ تومان سی تومان الی ۵۰ تومان به آنها با سبب کمک و معاونت میدهند که در حقیقت بجای مستمری معموله سایر افواج است کمیسیون در نظر داشت که اگر این مسئله را بطور کلی بنویسد یعنی خرج سفر را دو قران و چهار قران معین کنند ممکن است صاحبان بنیچه آن افواج از دادن کمک و معاونت معمولی با اینکه مستمری سالیانه را هم نمی بردارند اما کنند با بنیچه در اینجا ذکر شده است که افواجی که خانواری و مستمری معموله ندارند کمک و معاونت معمولی را در موقع حرکت خواهند گرفت مثلاً افواج مازندران و غیره از همین قبیل هستند .

سردار معظم - بلی در همین پیشنهاد عرضی دارم و با این پیشنهاد موافق بندهم تصور میکنم پیشنهاد آقای حاج شیخ حبیب الله موافق با همان مقصود است که در نظر بوده است بجهت توضیحات را هم که آقای مخبر فرمودند فقط مداخله وزارت جنگ را محدود بمرغی سرباز فرمودند و مداخله دیگر را فائل نشدند و بعقیده بنده هم خانواری لازمه اش این است که سرباز داده شود بجهت اینکه این یک معامله است که مابین اهالی محل و سرباز میشود خانواری یک کمک خرجی است برای خانواده کسیکه سرباز میشود و مدد معاشی است برای کسیکه حاضر شده است و از طرف آنها سرباز میشود این خانوار را میدهند که سرباز یادار تر باشد و خاطرش از حیث معاش آسوده باشد پس قهراً یک معامله است که مابین سرباز و اهالی محل میشود حالا اگر آقای معاون این مطلب را در نظر بگیرند انصاف خواهند داد که اهالی محل باید خانوار را بخود سرباز بدهند زیرا این خانوار را برای معاش آنکسی که سرباز است میدهند نه برای صندوق دولت بنده کاملاً موافقم که وزارت جنگ در معرفی سرباز و ترتیبات دیگر مداخله داشته باشد ولی در خوبی این پیشنهاد هم تردید نخواهم کرد و عقیده ام این است که آنچه مردم میدهند باید مستقیماً بخود سرباز برسد والا اگر غیر از این باشد تصور میکنم تا زمان رسیدن سرباز آب شود و سرباز نرسد .

رئیس - چون آقای مخبر قبول نمیکند باید بقابل توجه بودن این پیشنهاد رای بگیریم بیکه فدی دیگر خواننده میشود و بعد رای میگیریم .
 (مجدداً بمضمون سابق خوانده شد)
رئیس - آقایانیکه پیشنهاد آقای حاج شیخ حبیب الله را قابل توجه میدانند قیام نمایند .
 (عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - قابل توجه شد - آقای حاج شیخ اسدالله

آن ایل تقسیم میشود که در موقع احضار سوار آنها از میانه ده بایست خانوار یک نفر سوار بایک مخارج معینی که از برای او مقرر است معین میکنند و راه میاندازند و سر خدمت حاضر میشود بعد از آنکه آن سوار مرخص شد کاحمدن الناس است هیچ خانواری ندارد حقوق محلی هم با او داده نمیشود در اینجا مقصود این است که آن اشخاصی که بنیچه ندارند مطابق معمول سابق درموقع حرکت یک پول برای نان خانه بانها میدهند آنها راه میاندازند که در تحت نظام داخل شود دیگر مخارج مسافرت ندارد همان پولی است که از سابق معمول بوده باید با آنها بدهند اما سرباز بنیچه اینطور نیست یک خانواری دارد و یک خرج سفری دارد که با او داده میشود تا وقتیکه در تحت بیرق وارد شود وقتیکه در تحت بیرق وارد شد حقوقش با دولت است و باید دولت مخارج او را بدهد و خانواری که با او میدهند نان یک در تحت بیرق وارد شود باید صاحبان بنیچه بدهند و آنرا هم معین کرده اند هر منزلی که دو قران از بیاده و چهار قران از برای سوار بدهند اما سوار هائیکه بطور بنیچه گرفته میشود بطور مقاطعة است یک پولی با آنها میدهند و آنها را حرکت میدهند این اشکالی ندارد .

مخبر - اینجا اشکالی شد چون تمام قشونیکه من بعد گرفته میشود از روی بنیچه خواهد بود اینک فرمودند بنیچه ندارند گمان میکنم مقصودشان مستمری سالیانه بوده است بجهت اینکه توضیح داده شد که هم افواج بیاده هم سواره داریم که مستمری سالیانه ندارند چنانچه عرض کردم افواج مازندران از این قبیل هستند که سالیانه کتدم و پولی با آنها داده نمیشود معمول نبوده است فقط در موقع سفر با سبب معاونت یک مبلغی از سی الی بیست تومان بانها میدهند که حرکت کنند و سر خدمت حاضر شوند مقصود نویسنده این بوده است منزلی دو قران یا چهار قران دخلی بموضوع این معاونت و کمک ندارد و باید رعایا از دادن این خرج سفر جزئی که در موقع حرکت سوار و سرباز خودشان میبرداخته اند با ن کنند اما اینکه فرمودند سوار بنیچه ندارد عرض میکنم سوار هم بنیچه دارد منتهی ترتیب آن غیر از ترتیب بیاده است سرباز روی ترتیب ملک و رعیتی گرفته میشود سوار های ایلات از روی مقدار شتر گرفته میشود باین معنی که شتر را در اول به پاوانگشت و ناخن تقسیم کرده اند و از آن رو سوار میدهند و ترتیب معین دارد ولی چه سوار چه بیاده بعضی مستمری سالیانه دارند بعضی ندارند

حاج شیخ حبیب الله - این کلامه که میفرمایند (افواجی که خانواری ندارند کما فی السابق درموقع حرکت کمک و معاونت معمول را دریافت نمایند) از اصل زیادی است و محتاج بذکر نیست اینکه از اول خرج مسافرت تا باین را هم از آنکه کمک و معاونت معمول سابق را داشته باشد یا نداشته باشد معین فرموده اند و تصریح کرده اند که خرج مسافرت سرباز و سوار منزلی دو قران و چهار قران است آنوقت دیگر از برای افواجی که خانواری ندارند درموقع حرکت کمک و معاونت معمول را دریافت مینمایند) محلی باقی نماند و اصلاً محتاج باین کلمه نیستیم و بعقیده بنده هم زیادی است .

حاج شیخ اسدالله - در اینجا لازم است یک توضیحی داده شود لهذا بندهم برای رفع اشکال عرض میکنم تمام افراد قشون ایران بطور بنیچه نیست - سرباز های محلی یعنی سرباز هائی که از دهات و قصبات گرفته میشود بطور بنیچه است ولی سوار و سربازیکه از ایلات گرفته میشود از روی بنیچه نیست و یک ترتیب مخصوصی دارد باین معنی که هر این یک عده سوار معینی دارد که میان طوایف

زیاد تر کرد اول تصور میکردم که این دو قران و چهار قران یک معاوضتی است که برای افواجیکه خانواری ندارند خواهد شد حالا از توضیح آقای مخبر همچو معلوم شد که علاوه بر دو قران و چهار قران با فواجیکه خانواری ندارند کمک و معاونت خواهد شد اولاً باید میزان کمک و مساعدت معلوم شود و ثانیاً بدهنده این کمک و معاونت باید معلوم شود که صاحبان بنیچه خواهند بود یا دولت .

معاون وزارت جنگ - اگر چه توضیحات مخبر محترم از هر جهت کافی بود ولی بنده یک قدری مفصل تر توضیح میدهم فرمودند این معاونت را کی خواهد کرد و بطور خواهد شد چنانچه مخبر محترم فرمودند بعضی افواج هستند که هم خانواری و هم یادارند (که موافق این قانون رد شد) و هم کمک خرج داشتند سه فقره تحمل میشد با دارنه را ما در این قانون لغو کردیم بجهت اینکه خود سرباز باید یادار باشد بیشتر یک سربازی میگیرفتند و مبلغی دستی باو میدادند که یادار شود آنرا این قانون لغو کرده است و من بعد سرباز دولت باید شخصاً یادار باشد یکی دیگر اینکه همه ساله یک مستمری سرباز میدادند و یک کمک خرجی هم هنگام مسافرت با آنها میدادند کمیسیون چون دید که این کمک خرج یک چیز جزئیست بیش بینی کرد که از خانه سرباز تا محل اجتماع فوج که سرباز زیر بیرق میروند و لباس سربازی میپوشد که اغلب دو سه منزل بیشتر نیست این کمک خرج را که عبارت خواهد بود از منزلی دو قران برای سرباز و توپچی و منزلی چهار قران برای سوار بدهند آمدیم بر سر بعضی افواج که از قدیم بوده اند چنانچه حالا هم هستند و آنها از اصل خانواری و مسمری سالیانه ندارند بعد از پنج سال سه سال یا شش سال که سرباز بخد مت احضار میشود سی یا پنجاه یا هفتاد تومان باختلاف محل یا بعضی محلهای که معتبر است صد تومان میدهند و آن سرباز را برای سفر راه میاندازند در این قبیل مواقع فعلاً وزارت جنگ تقاضای خانوار را نمی تواند بکند فقط همان کمک را خواهد گرفت این قانون میگوید در این قبیل مواقع غیر از آن معاونتی که در محل میکنند از خانه سرباز تا آنجا یک باید زیر بیرق بیاید و صورت فوج را پیدا کنند این منزلی دو قران و چهار قران را بدهند .

آقا میرزا محمد علی بیخان - مسلم است که قانون وضع می شود برای اینکه مسائلیکه بطور اختلاف گفته شده است محدود بیک حدودی بکنند و در واقع تکلیف هر کسی را در ضمن آن قانون معین کرده باشد در مواد این قانون قشون گیری ما باید قسمی کنیم که بعضی مطالب را که عبارت از خانواری و کمک و معاونت و این قبیل مسائل است حتی الامکان در تحت یکقاعده بیآوریم تا اینکه یک قدری رفع مشکلات را هم از دهند و چه که کمک میکنند و هم آن گیرنده اینوجه کرده باشیم یعنی در مواقعی که باید سوار یا سرباز از محل خودش حرکت بکند و تا محل اجتماع فوج حاضر شود مشکلات و اختلافات در میان او و اهالی سرباز بده کمتر باشد اگر چه اینجا نوشته شده است کما فی السابق ولی کما فی السابق عطف بیک چیزهای معمولی سابقه است حالا چه ضرر

آقا سید فاضل - بنده هم جزء اخیر ماده ۱۶ را از دو حیث مجمل میدانم یکی از جهت کمک و معاونت که معلوم نیست این کمک و معاونت چیست و باین توضیحاتیکه دادند قانع نشدم و گمان میکنم آقایان هم قانع نشده باشند یکی هم (دریافت مینمایند) معلوم نیست و بنده این کمک و معاونت کیست این ماده بقدری مجمل است که وقتیکه با آقایان رققاً مذاکره میکردیم بعضی میگفتند (دریافت مینمایند است) از توضیحات آقای مخبر محترم همچو فهمیدم که این کمک و معاونت علاوه بر دو قران و چهار قران است و گمانه این توضیح اشکالات بنده را

آقا سید فاضل - بنده از این مطالبی را که فرمودید باید مطالعه کرد و در ظرف فردا تمامش را نمیشود مطالعه کرد

رئیس - اگر پیشنهاد میفرمایند رای میگیریم ولی از روز یک شنبه به بعد باید جلسات مرتب باشد .

مدرس - بلی بنده پیشنهاد میکنم جلسه آتی به یکشنبه باشد .

رئیس - رای میگیریم آقایانیکه تصویب میکنند جلسه آتی به روز یکشنبه باشد قیام نمایند .

(عده قلیلی قیام نمودند)

رئیس - تصویب شد آقای حاج شیخ یوسف فرمایش جنابالی راجع بچه مطلب است .

حاج شیخ یوسف - عرض بنده راجع بشریف آوردن آقای رئیس السوزراه است بمجلس اجازه میفرمایید عرض کنم .

رئیس - در جلسه گذشته فرمودید و تاکید شد بازم تا تاکید میشود .

آقا شیخ یحیی - بنده از دو کمیسیون استعفا داده بودم .

رئیس - انتخاب یکی راجع بشعبه است و یکی راجع بمجلس بود که عرض کردم .

حاج سید رضا - بنده از مخبر کمیسیون که از برای رسیدگی بحساب خزانه دار سابق انتخاب شده بود سؤالی دارم که بفرمایند آن کمیسیون تا بحال چند جلسه تشکیل شد و چه اقداماتی کرده و نتیجه اقدامات آن کمیسیون تا بحال چه شده است اقدامات خودشان را و نتیجه که حاصل شده است بفرمایند .

آقا میرزا قاسم خان - در چند جلسه قبل همین سؤال را فرمودند ولی در مقابل سوال ایشان جز سکوت بنده نمیتوانم راپورتی عرض کنم بجهت اینکه یکمرتبه این کمیسیون منعقد شد و انتخاب هیئت رئیسه کمیسیون هم بعمل آمد ولی بر حسب مقررات حالیه مجلس باید همیشه انعقاد کمیسیونی از طرف رئیس کمیسیون اعلان شود و چون اعلان نشده است است کمیسیون تشکیل نشده است باین واسطه کاری نتوانسته است بکند .

رئیس - خیر اینطور نیست انعقاد کمیسیونها را اعلان نمیکند رسم است کمیسیونها بعد از آنکه

دارد که ماسمی کنیم و همان مسائل سابقه را در تحت یکقاعده بیآوریم یعنی وزارت جنگ یک حد متوسطی را در نظر بگیرد و آنها را در تحت یک ارقامی بیآورند قطع نظر از اینکه در این ماده لازم است یک اصلاح هیاتری بشود و قید شود که علاوه بر مقدار خانواریکه کما فی السابق معمول بوده است در موقع حرکت یک کمک و معاونتی شود بنده تصور میکنم بد نیست که کمیسیون در این باب یکدقتی بکند و حتی الامکان این قبیل مسائل را محدود بحدودی بکند که لااقل رفع مشاجره بین دهند و بگیرند امانه شده باشد و الا این مسئله همینطور بماند ممکن است یک سربازی بگوید معمول سنواتی آقدر بوده است و یک جمعی هم باو کمک کنند و همانطور ها بخواهند بگیرند و دهند گمان وجه هم فرزیر بار نرود و اسباب منازعه و مشاجره بشود و قضاوت این مسئله بعهد اشخاصی بشود که بخواهند استغاداتی در این موقع کرده باشند و در واقع و روی هم رفته این یک ظلمی است از برای آن جمعیکه باید سرباز بدهند و بلا تکلیفی آن سربازی است که میخواند از محل حرکت کند .

رئیس - مذاکرات در ماده ۱۵ کافیست آقای مدحت السلطنه پیشنهادی کرده اند قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 بنده پیشنهاد میکنم جزء اخیر ماده (۱۵) اینطور نوشته شود : ولی افواجیکه خانواری ندارند کما فی السابق درموقع حرکت کمک و معاونت معمولاً از صاحبان بنیچه دریافت مینمایند .
رئیس - توضیحی دارید .
مدحت السلطنه - اشکالیکه شده بود که معلوم نیست کی باید بدهد و چه باید بدهد بواسطه این پیشنهاد رفع آن اشکال میشود .
مخبر - این پیشنهاد را بکمیسیون ارجاع فرمایند .
رئیس - بسیار خوب - ماده (۱۶) قرائت میشود .
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده ۱۶ - نظامنامه های راجع باین قانون را وزیر جنگ تهیه کرده بموجب فرمان اعلیحضرت همایونی بموقع اجرا میگذارد
رئیس - در اینجا که مخالفی نیست ماده هفدهم قرائت میشود
 (بمضمون ذیل قرائت شد)
 ماده هفدهم - وزیر جنگ مأمور اجرای این قانون است
رئیس - در اینجا هم مخالفی نیست شود اول این قانون ختم شد
میرزا محمد علی بیخان - بنده در ماده ۱۵ پیشنهادی کرده بودم
رئیس - چون اعلام شد که شور اول ختم است باید بکمیسیون ارجاع شود مطلب دیگری در دستور نیست چند فقره مطلب است که باید عرض کنم - آقای اعزاز السلطنه سه ماهه تقاضای مرخصی کرده اند و کمیسیون هراض و مرخصی تصویب کرده است باید رای بگیریم - آقایانیکه مرخصی سه ماهه آقای اعزاز السلطنه را تصویب مینمایند قیام نمایند (عده کثیری قیام نمودند)
رئیس - تصویب شد - چند فقره استعفا نامه

انتخاب شدند اسامی آنها را اعلام می‌کنند و هر کس می‌داند جزئیات کدام کمیسیونست همینقدر که کمیسیون منعقد شد و هیئت رئیسه خود را معین نمود همه کس می‌داند که آنها انتخاب شده‌اند اگر فقط همین ملاحظه بوده است که ششماه قبل هم ممکن بود به هیئت رئیسه اعلام کنند تا فراری داده شود و اگر منظور دیگری بوده است آن مسئله دیگری است.

سالمان میرزا - چون بنده یکی از اعضاء این کمیسیون هستم لازم است عرض کنم که این کمیسیون لوازم کاری را که میخواست تهیه نشد و بنا بود در وزارت مالیه يك معنی کنند و چند نفر هم از خارج انتخاب شوند سایر چیزها و اسنادی را هم که لازم است از خزانه داری بفرستند این ترتیبات فراهم نیامد و در اوایل امر هم يك چند وقتی بحران کابینه وزراء در کار بود بعد از آنکه هیئت وزراء جدید هم انتخاب شدند آقای وزیر مالیه در وهله اولی که آقای حاج سید رضا این سؤال را نمودند فرمودند که بواسطه بعضی گرفتاریها هنوز موفق بکاری نشده‌اند در این اواخر هم چند نفری از اعضاء آن کمیسیون استعفاء کرده‌اند که یکی از آنها بنده هم هستم و باید تجدید انتخاب شوند و باید آقایان در نظر داشته باشند که این کمیسیون که میخواست حساب خزانه داری آنهم از اول تشکیل تا امروز رسیدگی کند يك حساب سهل و ساده نیست که همینقدر که سؤال کردند بیکی دو جلسه این کار تهیه شود لوازماتی دارد که باید وزارت مالیه تهیه کند مستقیماً که اعضاء کمیسیون نمیتوانند بروند خزانه دار سابق و اسبق را در تحت حساب بیاورند بنابراین باید وزارت مالیه صورت حسابها را یا از هس یا از لؤلؤ از اوایل امر یعنی از وقتیکه شوستر حساب خودش را با آنها منتقل کرده است و در ایام فترت معوق مانده و شاید خیلی از اسناد هم در دستشان نباشد

باید وزیر مالیه تمام آنها را تهیه کند و کمیسیون رسیدگی بصحت آن حسابها بکنند خود اعضاء کمیسیون بهیچوجه نمیتوانند بروند و در آرشو های وزارت مالیه یا خزانه داری و اسناد خزانه دار را یکی بعد از دیگری پیدا بکنند این حق را ندارند و چون اینها نشد بواسطه مطالبی که عرض کردم کاری از کمیسیون پیش نرفت و يك چند نفری از اعضاء کمیسیونهم استعفاء دادند بعد باید تجدید انتخاب کنند و در صورتی که لوازم کار از طرف وزارت مالیه تهیه شود آنوقت میتوانند شروع بکار بکنند.

ناصر الاسلام - بنده هم خیلی متاسفم که بعضی از اعضاء کمیسیون میفرمایند ما استعفاء کرده‌ایم و یکی از اعضاء کمیسیون میفرمایند یکجلسه بیشتر منعقد نشد و وقتی هم منعقد شد فقط وقتشان منحصر بانتخاب هیئت رئیسه شد و اعضاء کمیسیون هیچ وارد يك عملی نشده‌اند که آن وقت مشکلاتی احساس بکنند یا پاره اقداماتی لازم باشد که از مجرای وزارت مالیه تعقیب شود و در هر صورت بنده متقدمم که این رسیدگی بحساب خزانه داری يك امر مهمی است و همانطوریکه در جلسات اولیه آقایان این مسئله را اهمیت میدادند حالا هم از نقطه نظر اهمیت تعقیب شود اگر يك عده استعفاء دادند يك عده دیگری منتخب شوند

و پس از انتخاب جلسات خودشان را بر طبق مقررات کمیسیونی تشکیل بدهند آن وقت آن لوازمی را که میخواستند از وزارت مالیه بخواهند البته وزارت مالیه هم تهیه خواهد کرد و خواهد فرستاد جلساتی که هیچ منعقد نشده است بنده نمیتوانم بچه نحو میخواستند لوازم کار را بخواهند تا وزارت مالیه حاضر کنند و اگر اقداماتی شده است که لوازم کار فراهم شود شخصی بوده والا از طرف کمیسیون يك همچه اقداماتی تا بحال نشده است اگر آقایان صلاح میدانند اعضاء کمیسیون تعیین شوند و این امر را تعقیب کنند زیرا يك امر مهمی است و اگر داخل در این کار شوند شاید يك قسمت از نظریاتی را که مجلس در تعقیب کشف حقایق دارد در این مسئله بخصوص بعمل آید.

محدث الاسلام - خیلی مایه تعجب است که ما برای هر امریکه اتفاق می‌افتد اول اظهار هيجان و حرارتها می‌کنیم و در خواست اقدامات سختی مینماییم و بعد خودمان سرد میشویم و همین باعث شده آن کسانی که مصدر کار هستند هیچ وقتی بآن حرارتها ما نمیگذارند کمیسیون همانروز که انتخاب شد بطوریکه مذاکره شد باید عقب کار رفته باشد و اسباب کار را از وزیر مالیه خواسته باشد (البته اگر اقدام نکنند هیچ کاری صورت نمیگیرد) آن وقت اگر مسامحه می‌کردند ممکن بود باز بترتیب دیگری اقدام بکنند و اسباب کار را فراهم نمایند تا زودتر انجام شود و اگر یکی از اعضاء هم استعفا میداد باید استعفا او بهیئت رئیسه اظهار شود که در مجلس گفته شود و عضو مجددی انتخاب شود و الا کمیسیونیکه برای يك کاری انتخاب شده است بعد از شش ماه عوض اینک را برورت اعمال خودش را بدهد تازه اظهار میشود که اعضاء استعفاء داده‌اند با فلان مانع پس آمده اسباب فراهم نشده است

رئیس - آقای حاج سید رضا شما هم اظهاراتی دارید.

حاج سید رضا - عرضی که بنده میخواستم بکنم آقایان فرمودند بفرمایند عرضی ندارم

سالمان میرزا - حقیقتاً خیلی مایه تاسف و تعجب است اشخاصیکه در جریان امر هستند باقراموش میکنند یا در نظر نمیگیرند آنچه را خودشان در جریانات بوده و دیده‌اند بلی يك اشخاصی حساب خزانه دار را خواسته‌اند حالا میخواستند يك کمیسیونی هم انتخاب شود جلسه اولش منعقد و هیئت رئیسه آن هم معین گردید ولی بعد دیدید که از وزیر مالیه بودجه اش را خواستید بجهت بیاورد هزار گونه مانع تراشی می‌گردد اگر رجوع بوزارت مالیه آنوقت بکنید در نظر خواهید گرفت که تمام این (انتزوریها) يك پول اوزش ندارد و با این سهل و سادگی نمیتوانید بحساب خزانه داری برسید شوستر را بر سید در صورتیکه معلوم نیست مسئول اینصورت حسابها کیست يك اسناد مرتبی که در کار نیست تا شما بتوانید حساب خزانه داری را از زمان شوستر تا حال رسیدگی کنید و این کار هم این اندازه ها سهل و ساده نیست که مثل کارهای عادی از قبیل قانون نظام یا سایر قوانین از يك کمیسیون شش هفت نفری بگذرد یا

اینکه هفته سه روز بنشینند و کار بکنند هر چند نفری از برای اینکار انتخاب میشوند باید از تمام کارهای دیگرشان صرف نظر بکنند و علاوه يك عده اشخاص موظف انتخاب بکنند و آنها را مسؤل قرار بدهند و يك محل معینی در وزارت مالیه برای آنها معین شود و مثل یکی از ادارات وزارت مالیه بنشینند و با اینکار رسیدگی کنند و کلاهی که نمیتوانند مثل اشخاص موظف تمام روز را بروند و با اینکار مشغول باشند زیرا و کلاهی مشغولیات دیگر هم دارند يك اشخاص مسؤلی باشند و آن اشخاص اسناد را از وزارت مالیه مطالبه و جمع آوری بکنند و کمیسیون رسیدگی کنند و پس از رسیدگی ببنده این حرفها که گفته میشود صحیح است یا صحیح نیست بنابراین با انتخاب ۶ نفری که آقایان معین فرموده‌اند و خوشوقت باشند که این ۶ نفری میروند و بحساب ۶ ساله خزانه داری رسیدگی میکنند آرزوی محالیت اوضاع مجلس که پیداست آقای حاج امیر نظام هم ترتیباً بیکه داشتند گرفتاریهاییکه از برای وزارت مالیه بود موفق بترتیب بودجه تنها نشدند تاچه رسد باینکه صورت حسابها را از خزانه داری بگیرند بکمیسیون بدهند و کمیسیونهم تا چند روز هم منظور گاهی بوزیر اظهار کرد و گاهی اصرار و تاکید کرد ولی وقتی که يك کمیسیونی يك قوه اجراییه ندارد بطور میتواند با اینکار موفق شود و برای مجلس یا هیئت وزراء هم که بقدری کارهای دیگر هست که آنها هم فرصت رسیدگی باین گونه مسائل را ندارند و آن دوسه نفر هم که از عضویت کمیسیون استعفاء کرده‌اند که یکی هم بنده هستم وقتی دیدیم که این مشکلات در پیش است آقایانهم آن مشکلات را در نظر نمیگیرند چه برسد باشخاصیکه در خارج مجلس هستند و خواهند گفت ۶ ماه است يك کمیسیونی برای اینکار انتخاب شده و هنوز صورتش را نداده بنابراین استعفاء کردیم این را هم عرض میکنم که بجای این اشخاصی که استعفاء کرده‌اند فعالترین اشخاص مجلس را انتخاب بفرمائید و آنشخص فعال ترا از همه با حرارت و هيجان تمام بروند و داخل اینکار بشوند و ششماه و یکسال هم بآنها مهلت بدهند باز بعد از یکسال صورت حساب نخواهند آورد زیرا اسناد و صورت ترتیب حسابها بطوریکه نمی توانند پیدا کنند حالا بعد امتحان خواهند کرد که اینکار درست نخواهد شد و مگر وقتی که یکمده محاسبین موظف از برای این کار معین کنند و بعد از آنکه یکمده محاسبین موظف هم معین شدند و تمام مدت شبانه روزی خودشان را صرف اینکار کردند آنوقت و شاید بتوانند بهرض آقایان برسانند که از فلان حساب فلان قدر سند نیست یا بگویند فلان ترتیب ختم شده است این بهترین اقدامات اولین وظیفه کار برای مجلس است همین است ولی چیزی که هست این است که باید سعی کنند تا وسائل موجود شود و فقط بیاد آوری و اینکه کمیسیون چه کرده است ممکن نیست این صورت حساب بجهت بیاورد و بنده و دو نفر دیگر هم اعضاء کمیسیون استعفاء کرده ایم بهرض هیئت رئیسه رسانیدیم که تجدید انتخاب شود.

رئیس - گویا مذاکرات در این باب کافی باشد

مخالفی نیست برای اینکه جلسه ختم شود.

ناصر الاسلام - اولاً يك مذاکراتی در مجلس شده که مربوط بآن کمیسیون بود و بعد يك

دفاعهایی شد که بطور کمیسیون تشکیل نشده و حالا هم میفرمایند مذاکرات کافیست مانعی خواستیم يك مخالف و موافق در مجلس پیدا شود و یکسؤال و جوابی بکنیم مسلم است که رسیدگی بحساب چند ساله خزانه داری که اغلب ملاحظه ترتیبی نداشته خیلی کار سهلی نیست يك کار خیلی مشکلی است ولی بآن اختیاراتی که با آقایان داده شده بود که بتوانند یکمده خارج داخل این کمیسیون می‌توانستند اقدامات خود را تعقیب بکنند و لوازمات خودشان را بخواهند مذاکراتیکه شده است از همین نقطه نظر بود است حالا اگر آقایان صلاح میدانند آن کمیسیون تشکیل شود و آن چیزهایی که حضرت والا فرمودند همان کمیسیون راپورت بدهد یعنی راپورتی را که مکلف است بدهد چه از اسناد معین فرموده شده چه از حساب صحیح و چه از حسابهای غیر صحیح تمام اینها از طرف کمیسیون بجهت راپورت داده شود تا مجلس بطور رسمیت این راپورت را از کمیسیون بشنود

رئیس - ممکن است این کار را بکنند و اینکه بنده عرض میکنم مذاکرات کافیست بطور محکم نیست از خودتان سؤال میکنم مذاکرات کافیست یا نه اگر راپورت میدهید کافی میشود و اگر راپورت ندهید باز مذاکره خواهد شد

حاج معین التجار - بنده عرض میکنم آن حرارتها بآن لزومیکه برای حساب خزانه داری تصور میشد فقط به نسخ قانون ۲۳ جوراً اطفا آن حرارتها شد بنده عرض میکنم این کمیسیون میبایستی تشکیل شود و اگر هم نمیتوانستند بحساب خزانه داری رسیدگی کنند افلا راپورت میدادند تا مجلس و ملت و دولت يك تجربه حاصل کرده باشند که این خزانه دارهای خارجه که اینند متصدی کار بوده‌اند و اهل حساب بوده‌اند نتوانستند حساب خودشان را بدهند این هم خودش يك مسئله است گذشته از اینها برنارد خودش يك حسابی داده است ممکن بود باین حساب رسیدگی کنند به بیند صورت جزو آن چه چیز است آیا آن صورتیکه داده است يك صورت جزئی هم دارد یا ندارد یا اهل الحساب اسنادی در مقابل آن صورتها دارد یا ندارد و فرضاً اگر نمیتوانند بحساب سه ساله برنارد برسند عجباً تا حساب ۶ ماهه هس را بررسند افلا به بیند این خزانه داری در این ششماه چه کرده است و اگر حساب این ششماه را هم نمیدادند لااقل بعد از این دولت تکلیف خود را بدانند که بعد از این خزانه دار یا مأمورین خارجی معین نکنند و بدانند چه تکلیفی خواهد داشت

رئیس - پس مطلب اینچا ختم میشود که آن کمیسیون منعقد بشود و يك اقدام رسمی بکنند و نتیجه هرچه شد رسماً بجهت راپورت بدهند.

(گفتند صحیح است)

ناصر الاسلام - خاطر آقایان نمایندگان مسبق است که در چندین جلسه قبل بنده يك عرضی راجع بیروگرام هیئت وزراء کردم و يك قسمت از آن راجع بنظریات خودم بود که در آن موقع عرض کردم و يك قسمت دیگرش متوجه نمایندگان و تقاضایست که باید از هیئت رئیسه در تا کید بهیئت دولت بشود زیرا مدتیست مجلس شورای ملی يك منظره تماشاچی گریرا بخودش گرفته است زهر اتفاقی که میافته معلوم نیست راجع بیکس در صورتیکه ما بشخص رئیس الوزراء

خیلی امیدوار بودم و با آن اعتماد و اطمنانیکه از طرف مجلس در باره ایشان اظهار شده بود خیلی زودتر میبایستی خودشان را بجهت پیشنهاد نمایند که مجلس شورای ملی اطلاع داشته باشد یعنی بایستی روش سیاست داخلی و خارجی خودشان را بجهت پیشنهاد کنند و مجلس هم اظهار موافقت خودشان را با هیئت دولت بنماید تا هیئت دولت هم باین قلب قوی بامجلس همدست شده کارها بروفق مرام باشد ولی متأسفانه متجاوز اردو ماه است که بنده که یکی از نمایندگان هستم نمیتوانم مشی دولت چیست و چه بلتیکی راجع سیاست خارجی اتخاذ کرده است همینقدر میتوانم عرض کنم آنچه مربوط سیاست داخلی است اوضاع ژاندارمری و نظریه است که بهترین شاهد است و همه مسبقیم که مکرر نمایندگان در این مجلس بسا بسا يك حرارت و قدرشناسی از ژاندارمری اظهار حق شناسی میکردند و هر هیئت دولتی بیروگرام خودشان را بجهت تقدیم میکرد از طرف نمایندگان با اتفاق در تأمین آتیه و توسعه ژاندارمری تأکید و توصیه میشد و متأسفانه حالا بمشوریم ژاندارمری با سوء حال گرفتار است و حقوق چندین ماهه اش نرسیده است ترتیب ژاندارمری را که خود بنده نمیتوانم بحتمل وقتی خود آقایان نمایندگان هم داخل در کار بشوند هیچ نتوانند مطلع بشوند که آتیه ژاندارمری با آنچه فداکاریها و پولهاییکه صرف شده است چه خواهد شد آیا ما نباید بدانیم سیاست دولت راجع بامور داخلی و خارجی چیست اگر آقایان عرض بنده را بپذیرند از آقای رئیس تقاضا میکنم که بهیئت دولت تا کید شود زودتر بیروگرام خودشان را بجهت پیشنهاد کنند تا بنده هم که یکی از نمایندگانم با هیئت دولت کمال موافقت را بنمایم و الا بنده هم مادامیکه مشی دولت را ندانم خودم را بیکسفر نماینده بی اطلاع از امور داخلی و خارجی میدانم.

رئیس - این مسئله را جدیداً فرمودید و گمان میکنم اغلب آقایان مطلع نبودند اگر صلاح میدانید بماند بجلسه دیگر که مذاکره شود و هر طور قرار شد همانطور بهیئت دولت ابلاغ شود.

(جمعی تصدیق کردند)

(مجلس مقارن غروب ختم شد)

رئیس - این مسئله را جدیداً فرمودید و گمان میکنم اغلب آقایان مطلع نبودند اگر صلاح میدانید بماند بجلسه دیگر که مذاکره شود و هر طور قرار شد همانطور بهیئت دولت ابلاغ شود.

(جمعی تصدیق کردند)

(مجلس مقارن غروب ختم شد)

جلسه ۷۴

صورت مشروح پنجشنبه یازدهم شهر ذیحجه الحرام ۱۳۲۳

مجلس یکساعت قبل از غروب در تحت ریاست آقای مؤتمن الملک تشکیل و صورت مجلس روز پنجشنبه چهارم قرائت شد.

غائبین با اجازه - حاج سید اسدالله قزوینی - آقای میرزاهاشم آشتیانی.

غائبین بدون اجازه - نجفقلی میرزا - محمد هاشم میرزا.

مرض - آقا شیخ رضا دهخوارقانی.

رئیس - در صورت مجلس ملاحظاتی هست یا نیست؟ (اظهاری نشد).

چون ملاحظاتی نیست تصویب شد امروز در دستور فریزر انتخاب اعضاء کمیسیون تطبیق حوالجات (آرامه معین شدند و ترتیبی که ذیلاً مندرج است نتیجه) مطلبی دیگر نیست.

سردار معظم - اگر مجلس تصویب کند خوب

است بعد از اعضاء کمیسیون تطبیق حوالجات لایحه قانونی تشکیل وزارت جنگ که بجهت آمدن و نمایندگان هم مطالعه کرده‌اند جزو دستور گذاشته شده و شور اول آن بشود.

رئیس - عجله باید بفرمائید این انتخاب در مجلس خواهد شد یا در خارج مجلس.

خان باباخان - سابقه این مطلب این بوده است که تا بحال کمیسیونها در خارج انتخاب میشده‌اند نظامنامه داخلی هم کدر این موضوع ساکت است و تقریبی ندارد که حتماً در خود مجلس انتخاب بشود یا در خارج بنده خواستم تقاضا کنم که چون این کمیسیون اهمیت دارد در خود مجلس انتخاب شود.

رئیس - پس رای میگیریم آقایان بیکه موافقت در خود مجلس انتخاب شود قیام نمایند.

(عده کثیری قیام نمودند)

رئیس - اکثریت است - انتخاب بموجب ماده (۹۳) نظامنامه داخلی خواهد بود یعنی باید آقایان حرکت بفرمایند.

(ماده مزبور بضمون ذیل قرائت شد)

ماده ۹۳ - اشخاصی که در مجلس عمومی یادر شعبات یا در کمیسیونها میشود باید رای مخفی باشد در موقع انتخابات در مجلس عمومی بیکطرف در محل نطق و دیگری در روی میز مشان گذارده می شود هر نماینده ورقه رای خود را در پاکت سر باز گذاشته در ظرف اول و مهره تقشیشه را در ظرف ثانی می گذارد و برای استخراج آراء سه نفر بقرعه معین میشوند.

مؤید الاسلام - انتخاب بطور جمعی است یا فردی؟

رئیس - جمعی است - اسامی پیشنهادی وزارت مالیه هم طبع و توزیع شده است باز هم اگر لازم است قرائت شود.

(بترتیب ذیل قرائت شد)

آقای میرزا محمد علیخان مستوفی گرگانی - آقای حسنعلیخان نصرالملک - آقای میرزا رضاخان نائینی مدعی العموم سابق دیوان تمبر - آقای میرزا رضا مستوفی - آقای میرزا محمودخان عین الملک - آقای میرزا محمد کردستانی - آقای میرزا حبیب الله خان علی آبادی - آقای میرزا حسن خان اقتدارالدوله

آقای میرزا داودخان علی آبادی - آقای علیرضا خان بهاء الملک - آقای مصدق السلطنه - آقای میرزا عزیزخان عضدالمالک - آقای میرزا عبداللہخان گرگانی - آقای میرزا ابوالقاسم خان اصمام الملک - آقای میرزا حسنخان مجیرالملک.

مدرس - اسم آقای میرزا رضای مستوفی را نخوانند.

رئیس - خوانند - آقای مصدق السلطنه و آقای میرزا رضای مستوفی بموجب مراسله که بعد از وزارت مالیه رسیده بود ضمیمه شدند قرائت هم شد.

(در این موقع شروع باخذ آراء شده آقایان)

(میرزا محمد علیخان نماینده همدان و حاج معین -)

(التجار و آصف‌الهمالک بحکم قرعه برای استخراج)

(آرامه معین شدند و ترتیبی که ذیلاً مندرج است نتیجه) مطلبی دیگر نیست.